

IRMA VAN DER VELDEN
Directeur Breederode
Hogeschool, Rotterdam

HAPPY HEALTHY ISLAND

Poh's opgeleid op Aruba

De introductie van de poh op Aruba heeft geleid tot een betere taakverdeling binnen huisartsenpraktijken. Net als in Nederland hebben huisartsen nu meer ruimte voor complexe zorgvragen, terwijl poh's zich richten op chronische zorg.

Leid voor het Wit Gele Kruis op Aruba een groep verpleegkundigen op tot poh, met specifieke aandacht voor diabeteszorg. Die opdracht kreeg Breederode Hogeschool in 2016 van de Algemene Ziektekosten Verzekering (AZV) in Aruba. Het Wit Gele Kruis biedt onder meer thuiszorgdiensten om mensen zo lang mogelijk thuis te laten wonen. Een intensieve voorbereiding volgde. Deelnemers moesten bijvoorbeeld een hbo-assessment afleggen via een Nederlands bureau. Daarna startte de opleiding in 2017. Al snel groeide de vraag naar meer poh's op Aruba. Dit leidde tot de opleiding van een tweede en derde groep op het Caribische eiland; alle groepen kregen bovendien scholing in cardiovasculair risicomanagement. De drie groepen die gestart waren met als zorgfocus alleen diabetes en CVRM, ronden de volledige poh-opleiding af in 2024. De eerste positieve resultaten zijn inmiddels zichtbaar: er zijn minder amputaties en minder diabetespatiënten die moeten dialyseren.

Opzet van de opleiding

In overleg met het Wit Gele Kruis heeft Breederode Hogeschool gekozen voor lokale experts als docenten. In plaats van Nederlandse docenten in te vliegen, werd besloten lokale professionals op te leiden en in te zetten, want zij kennen de Arubaanse context. Dat betekende: veel sollicitatiegesprekken, overleg over modules en intensieve monitoring. Deze aanpak heeft geleid tot een krachtig netwerk van Arubaanse poh's en docenten.

Voorafgaand aan de opleiding van elke nieuwe groep werd afgestemd welke expertise op het eiland aanwezig was en welke eventueel moest worden geleverd vanuit Nederland. De betrokken docenten ontvingen onderwijsmateriaal en werden hierin begeleid door Breederode Hogeschool. Voor de medische vakken was telkens afstemming met lokale specialisten en huisartsen noodzakelijk, bijvoorbeeld over protocollen. Ook dienden de huisartsen die graag met een poh wilden gaan werken zich te conformeren aan de NHG-Standaarden. Voorheen deed niet iedere huisarts dit.

Alle huisartsen die een poh in opleiding begeleidden tijdens de stage, kregen een geaccrediteerde teach the teacher-scholing aangeboden. Die werd verzorgd door docenten van Breederode Hogeschool. Hierin werd besproken hoe de opleiding eruitzag, welke opdrachten eraan gekoppeld waren, welke begeleiding van de huisartsen verwacht werd en hoe huisartsen studenten het beste konden ondersteunen in hun leerproces.

De opleiding begon met intensieve bijeenkomsten voor huisartsen, docenten en samenwerkingspartners. Daarna volgde de introductieweek voor studenten. Via de nauwe samenwerking met lokale zorgprofessionals ontstond een stevig interdisciplinair netwerk. Lokale zorgprofessionals waren bijvoorbeeld internisten, cardiologen, diëtisten, diabetesverpleegkundigen en podologen. Dankzij de samenwerking en het interdisciplinair

netwerk ontstonden korte communicatielijnen en hoog kwalitatief onderwijs. In 2024 volgde een laatste scholingstraject voor de drie reeds opgeleide groepen. De thema's waren: astma/COPD, ouderenzorg en gezondheidsbevordering. 27 Arubaanse studenten hebben deelgenomen aan het programma. De overgang van een directieve naar coachende patiënt-benadering bleek voor hen een uitdaging te zijn. Maar ze zagen al snel positieve uitkomsten.

Resultaten en ervaringen

Studenten gaven aan zich zekerder, zelfstandiger en communicatief vaardiger te voelen. Enkele reacties:

- 'Geweldig, die motiverende gesprekstechnieken – ik gebruik ze zelfs privé.'
- 'Ik voel me veel sterker en zelfstandiger.'
- 'Eindelijk kon ik zélf iets doen tegen complicaties en bijdragen aan een gezonder Aruba – niet alleen een happy island, maar een happy healthy island.'

'Er zijn minder amputaties en minder diabetespatiënten die moeten dialyseren'

Kinderen naar Nederland

De lessen werden gegeven in het Nederlands, gebaseerd op de NHG-Standaarden. De meeste studenten voerden de poh-sprekuren soepel in het Papiaments, Spaans, Nederlands of Engels; de meeste Arubanen spreken meerdere talen. Tijdens de eindopdrachten in oktober 2024, gericht op ouderenzorg, bleek de betrokkenheid van de studenten groot te zijn. Zij signaleerden dat veel ouderen op Aruba kampen met eenzaamheid, mede doordat hun kinderen vaak naar Nederland vertrekken. De middelen voor ouderenzorg zijn bovendien beperkt. Ook valt de noodzakelijke mantelzorg veel eilandbewoners (te) zwaar, omdat ze vaak meerdere banen hebben.

Studenten werkten intensief samen in kleine groepen. Ze ontwikkelden meer zelfvertrouwen en brachten

De groep van afgestudeerden op 19 oktober 2024

meer structuur aan in hun werk. 'Ik heb de smaak van het leren te pakken gekregen,' zei een van hen. Bij gezondheidsbevordering bleek een coachende benadering effectiever te zijn dan een voorschrijvende: 'Ik ben nu meer een coach dan dat ik gericht ben op medicamenteuze behandeling. Dat helpt patiënten verantwoordelijkheid te nemen voor hun gezondheid.'

Resultaten van de huisartsenenquête

Van 22 huisartsen die samenwerkten met poh's, vulden er 12 een enquête in. De belangrijkste uitkomsten:

- 92 procent gaf aan dat poh's de kwaliteit van zorg aanzienlijk verbeteren.
- 75 procent vond dat de werklast in de praktijk was verminderd.
- 83 procent beoordeelde de voorbereiding van poh's als uitstekend.
- De samenwerking tussen huisarts en poh werd overwegend als positief ervaren.

Andere Caribische eilanden

Ook Bonaire, Sint Eustatius en Curaçao toonden belangstelling voor de functie van poh. Zo waren er contacten met Primary Care Caribbean (PCC). Deze huisartsenorganisatie biedt in opdracht van het ministerie van VWS ondersteuning aan de huisartsenpraktijken op Bonaire bij de uitbreiding en ontwikkeling van het aanbod in de eerstelijnszorg. In overleg met PCC startte in 2022 een groep op dit eiland. Studenten moesten eerst een onafhankelijk hbo-assessment ondergaan via een Nederlands assessmentbureau. Twee deelnemers uit Sint Eustatius sloten zich aan bij deze groep. In 2023 is ook een opleiding begonnen op Curaçao, in samenwerking met het medisch laboratorium Lab de Medico. Deze groep studenten volgde de volledige poh-opleiding op NLQF-5-niveau. Een verpleegkundige vertelde: 'Ik was als verpleegkundige enorm betrokken bij het leed van diabetespatiënten, maar voelde me machteloos. Toen ik hoorde dat de poh-opleiding startte op Curaçao, heb ik me meteen aangemeld. Het voelt geweldig dat ik nu ook complicaties kan voorkomen.'

Visie op de toekomst

Na jarenlange ervaring en gesprekken met stakeholders is duidelijk dat ook ouderenzorg op de Cariben aandacht verdient. Er is veel eenzaamheid onder ouderen en sprake van verwaarlozing van de eigen gezondheid. Momenteel wordt onderzocht of de poh, die ook huisbezoeken aflegt, een grotere rol kan spelen in de ouderenzorg op Aruba.

De inhoud van de poh-opleiding op de Cariben is qua leeruitkomsten identiek aan die in Nederland. Daarnaast zijn er lokale activiteiten die passen bij de cultuur van de eilanden, zoals twee projectweken. Deze draaien om leefstijl, samenwerking en positionering van de poh in de eerstelijnszorg. Lokale media besteden vaak aandacht aan deze projecten. Een mooi voorbeeld van maatschappelijke impact is dat kinderen van deelnemers de posters over voeding en beweging gebruikten bij spreekbeurten op school. Ook werden posters opgehangen in de wachtkamers.

Conclusie

De poh-opleiding van Breederode Hogeschool is een duurzame pijler onder de eerstelijnszorg op Aruba en de overige eilanden gebleken. Poh's dragen bij aan een hogere kwaliteit van zorg en een betere taakverdeling binnen huisartsenpraktijken. De betrokkenheid van studenten, het interprofessionele netwerk en positieve evaluaties van huisartsen onderstrepen het succes. Steeds meer patiënten kiezen bewust voor praktijken met een poh.

Jasmira Mora Garces is coördinator POH Aruba bij het Wit Gele Kruis. Zij vertelt: 'In het Papiaments zeggen we: "Poh, bo guia pa un miho salud", oftewel "De poh, jouw gids voor een betere gezondheid."

Onze visie op de huisartsenzorg wordt aangepast, ons streven is om van secundaire/tertiaire preventie over te gaan naar primaire preventie. Ook streven we ernaar dat alle huisartsen op Aruba uiteindelijk een poh hebben.' ■

Met dank aan Willie Kouwenhoven, docent verpleegkunde en omgangskunde, trajectbegeleider poh-opleiding Cariben.